

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Europeiska investeringsbankens förslag till ändring av Europeiska investeringsbankens stadga i samband med Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen samt om förslaget att ersätta Förenade kungarikets kapital med de återstående medlemsstaternas tecknade kapital (*Europeiska investeringsbankens stadga*)

På grundval av 96 § 2 mom. i grundlagen skickas till riksdagen Europeiska investeringsbankens förslag till ändring av Europeiska investeringsbankens stadga i samband med Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen samt om förslaget att ersätta Förenade kungarikets kapital med de återstående medlemsstaternas tecknade kapital samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 20 september 2018

Finansminister Petteri Orpo

Finansråd Kristina Sarjo

FINANSMINISTERIET

PROMEMORIA
29.8.2018

EU/2018/0365

EUROPEISKA INVESTERINGSBANKENS FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV EUROPEISKA INVESTERINGSBANKENS STADGA I SAMBAND MED FÖRENADE KUNGARIKETS UTTRÄDE UR EUROPEISKA UNIONEN SAMT OM ATT ERSÄTTA FÖRENADE KUNGARIKETS KAPITAL MED DE ÅTERSTÅENDE MEDLEMSSTATERNAS TECKNADE KAPITAL

1 Förslagets bakgrund och syfte

Europeiska investeringsbanken gav i juli 2018 förslag till Europeiska unionens medlemsstater om ändring av Europeiska investeringsbankens stadga samt ersättande av kapital. Förslagen anknyter till Förenade kungarikets, härafter UK:s, utträde ur Europeiska unionen. Målet är att säkerställa att Europeiska investeringsbankens kapital bibehålls på samma nivå som under UK:s medlemskap, samt att göra de nödvändiga ändringar i bankens stadga som UK:s utträde ger upphov till. Avsikten är också att i samband med detta stärka bankens förvaltning.

2 Allmänt

En ändring av Europeiska investeringsbankens, härafter EIB:s, stadga är nödvändig då Förenade kungariket träder ut ur Europeiska unionen. Samtidigt upphör UK att vara medlem i Europeiska investeringsbanken. I och med UK:s utträde ur EU minskar Europeiska investeringsbankens tecknade kapital med UK:s andel på dryga 16 procent, dvs. 39,5 miljarder euro. Ersättning av kapitalet är nödvändigt för att säkerställa bankens finansiella styrka. Ersättningen av kapitalet genomförs genom att de återstående delägarna tecknar det ovannämnda kapitalet i förhållande till sina nuvarande kapitalandelar och 3,5 miljarder euro ur bankens reservfonder överförs till bankens inbetalda kapital. På detta sätt bibehålls det inbetalda kapitalets relativa andel av det tecknade kapitalet oförändrad och ersättningen av kapitalet innehåller inte infordringsbart kapital av medlemsstaterna. Finlands andel av Europeiska investeringsbankens kapital ökar från nuvarande 1,27 procent till 1,52 procent. Ersättningen av kapitalet är avsedd att träda i kraft vid UK:s utträde ur EU 29.3.2019. Beslutet i ärendet på ministernivå behandlas i EIB:s råd genom skriftligt förfarande. Det nationella beslutet om kapitalhöjning förutsätter godkännande av Finlands riksdag. Avsikten är att inkludera befogenheten i II tilläggsbudgetpropositionen för 2018. I samband med ersättningen av bankens kapital har man även enats om att stärka bankens förvaltning. Styrelsens verksamhet stärks genom att öka mängden suppleanter. Kvalificerade majoritetsbeslut utvidgas att omfatta godkännande av bankens affärsplan samt utnämnannde av styrelsemedlemmar.

Initiativ till ändring av stadgan kan tas både av kommissionen och av EIB. Dessutom ska Europaparlamentet höras och beroende på initiativtagaren även kommissionen eller banken.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

3.1 Ersättning av kapital

I och med UK:s utträde ur EU minskar det tecknade kapitalet med UK:s andel på dryga 16 procent, dvs. 39,5 miljarder euro. Ersättning av kapitalet är nödvändigt för att säkerställa bankens finansiella styrka, bibehålla bankens skuldsättning inom de stadgeenliga ramarna, bevara bankens kreditbetyg och samtidigt upprätthålla bankens affärsmodell.

EIB:s styrelse har vid sitt möte 17.7.2018 beslutat att för rådet föreslå ersättning av bankens tecknade kapital med 39 195 022 000 euro. Summan motsvarar UK:s andel av bankens tecknade kapital, som banken förlorar då UK träder ut ur EU. Samtidigt upphör UK även att vara medlem i Europeiska investeringsbanken. Ersättningen av kapitalet genomförs genom att de återstående delägarna tecknar det ovannämnda kapitalet i förhållande till sina nuvarande kapitalandelar och 3 495 903 950 miljarder euro ur bankens reservfonder överförs till bankens inbetalda kapital. På detta sätt bibehålls det inbetalda kapitalets relativa andel av det tecknade kapitalet oförändrad och ersättningen av kapitalet innehåller inte infordringsbart kapital av medlemsstaterna. Således orsakar ersättningen av kapitalet inga omedelbara betalningsskyldigheter för Finland. Finlands andel av Europeiska investeringsbankens kapital ökar från nuvarande 1,27 procent till 1,52 procent. Ersättningen av kapitalet är avsedd att träda i kraft vid UK:s utträde ur EU 29.3.2019. Beslutet i ärendet på ministernivå behandlas som bäst i EIB:s råd genom skriftligt förfarande. Det nationella beslutet om kapitalhöjning förutsätter godkännande av Finlands riksdag. Avsikten är att inkludera befogenheten i II tilläggsbudgetpropositionen för 2018.

3.2 Konsekvenserna av Brexit för bankens kapital samt UK:s åtgärder

I och med UK:s utträde ur EU minskar EIB:s tecknade kapital med 39,5 miljarder euro. I enlighet med avtalet om utträde återbetalar banken ur sitt tecknade kapital den kapitalandel som UK har betalat till UK i tolv årliga rater på 3,5 miljarder euro. Bankens låneportfölj i UK är cirka 50 miljarder euro. I enlighet med avtalet om utträde är UK efter utträdet fortfarande ansvarigt i förhållande till sitt tecknade kapital för den finansieringsverksamhet som ackumulerats fram till ikraftträdandet av avtalet om utträde via den garantiordning som definieras i detalj i avtalet om utträde. Detta garantiansvar minskar enligt förfallandet av bankens låneportfölj – garantiordningen berör bankens hela låneportfölj och inte enbart lån som beviljats till UK. UK har även förbundit sig att upprätthålla de privilegier och förmåner som har beviljats EIB fram till att bankens portfölj innan Brexit har förfallit helt och hållet.

3.3 Konsekvenser för bankens verksamhet

Minskningen av bankens kapital skulle omedelbart påverka bankens riskparametrar. I enlighet med artikel 16 i bankens stadga får bankens skuldsättning på eget kapital (eng. Gearing ratio) vara högst 250 procent beräknat utifrån bankens tecknade kapital, reserver samt överskott. UK:s garanti beaktas enligt bankens regler inte när bankens skuldsättningssiffror beräknas.

Banken har bedömt att ifall man inte på grund av Brexit skrider till korrigerande åtgärder för kapitalläget blir man tvungen att skära ner betydligt i bankens långivning. Kreditgivningen bör minskas med uppskattningsvis 100 miljarder euro under tre års tid. Utan åtgärder överskrider skuldsättningen den stadgeenliga gränsen. Bankens kapitaltäckningsgrad (eng. Solidity ratio) försvagas å sin sida på grund av återbetalningen av 3,5 miljarder euro inbetalt kapital till UK.

För EIB är AAA-klass en avgörande verksamhetsförutsättning. EIB är inte en budgetfinansierad institution, utan banken finansierar sin verksamhet genom emission av obligationer på den internationella kapitalmarknaden till ett årligt värde på cirka 60 miljarder euro. En försämring av kreditbetyget skulle förutom höjning av upplåningskostnader leda till en tillbakagång

av den nuvarande mängden obligationsinnehavare, eftersom flera institutionella placerare endast kan placera i AAA-obligationer. Kreditvärderingsinstitut, till exempel Standard & Poor's, har på grund av Brexit påbörjat en allt noggrannare granskning av bankens kreditbetyg och en allt mer kritisk utvärdering av medlemsstaternas stöd till banken, samt bankens betydelse för medlemsstaterna.

3.4 Faktorer som påverkar efterfrågan av finansiering och betydelsen för finländska låntagare

Det har bedömts att EIB:s finansiering behövs även i fortsättningen, trots att Europas ekonomi börjar återhämta sig. Investeringar i infrastruktur och klimatprojekt är fortfarande på en lägre nivå än före krisen. Låga investeringar i forskning, utveckling och innovationer försämrar Europas konkurrenskraft i förhållande till Asien och Förenta staterna. I flera EU-länder lider många små och medelstora företag fortfarande av problem som anknyter till tillgången till finansiering.

Cirka en tredjedel av EIB:s finansiering baserar sig på mandat, av vilka det utan tvekan mest betydelsefulla är Europeiska fonden för strategiska investeringar (EFSI), till vars genomförande EIB starkt har förbundit sig. Målet är att via EFSI åstadkomma investeringar på 500 miljarder euro fram till 2020. Målet är att öka investeringarna för att få Europas ekonomi att återhämta sig. EFSI, som grundats som en del av investeringsprogrammet, har uppskattats ha mobiliserat investeringar på 335 miljarder euro fram till juli 2018. Cirka 700 000 små och medelstora företag förväntas dra nytta av förbättrad tillgång till finansiering.

Ifjol har EU även tagit nya initiativ som har förutsatt åtgärder av EIB. Stödandet av projekt inom försvars- och säkerhetssektorn är ett av de nya initiativen som EIB har förbundit sig styra finansiering till under de närmaste åren. Kommissionen gav i juni 2018 sitt förslag till EU:s fleråriga budgetram. Tyngdpunkten i budgetramen kommer sannolikt att mer än förr koncentrera sig till finansieringsinstrument och budgetgarantier, vilket innebär att EIB:s roll i verkställandet av dem antagligen kommer att vara betydande. Förhandlingarna om EU:s nya investeringsprogram (det s.k. InvestEU-förslaget) som påbörjas 2021 kommer att inledas. Enligt förslaget är målet en total investering på 650 miljarder euro under 2021-2027. Avgöranden på grund av UK:s utträde ur EU ska göras oberoende av behandlingen av InvestEU-förslaget och de eventuella effekter programmet kan ha på EIB:s roll och verksamhet. Sannolikt fortsätter EIB-gruppen som en central aktör i InvestEU-programmet på basis av sin roll som EU:s offentliga bank och sin erfarenhet av förvaltning av EFSI-fonden.

Finländska låntagare har kunnat utnyttja EIB:s finansiering rätt väl. År 2017 finansierade EIB projekt som genomfördes i Finland för 1,3 miljarder euro, vilket motsvarar 2 procent av bankens långivning. EIB-gruppens (dvs. EIB och Europeiska investeringsfonden EIF) sammanlagda lån var 1,6 miljarder euro. Finansieringen har flera år i följd överskridit Finlands relativa andel av bankens kapital. I slutet av förra året låg vi euromässigt på en elfte plats i utnyttjandet av Europeiska fonden för strategiska investeringar EFSI med en procentandel på sammanlagt 3,1, och i förhållande till ekonomins storlek på en sjätte plats. Det sammanlagda antalet finansiella insatser via EFSI i Finland är för tillfället 36 och den godkända mängden 2 miljarder euro.

3.5 Stärkande av bankens förvaltning

I samband med diskussionen om ersättning av kapital har även bankens administrativa modell granskats, och det har ansetts viktigt att den motsvarar bästa bankpraxis och bankens ständigt

tilltagande verksamhet. På grund av detta föreslås att styrelsens verksamhet stärks genom att öka antalet suppleanter, så att samtliga medlemsstater i fortsättningen har sin egen suppleant och stora länder även i fortsättningen har två suppleanter. Kvalificerade majoritetsbeslut utvidgas att omfatta godkännande av bankens affärsplan, utnämning av bankens styrelsemedlemmar (Eng Management Committee), samt godkännande av arbetsordningen. Styrelsemedlemmarnas, dvs. de biträdande generaldirektörernas, ansvar ska göras tydligare för att motsvara bästa bankpraxis. Dessutom kommer revisionsutskottets kompetens rörande banktillsyn att stärkas genom att säkerställa att utskottet alltid har medlemmar från tillsynsmyndigheterna, både inom euroområdet och utanför det. En del av de ovannämnda reformerna förutsätter ändring av bankens stadga, som beskrivs närmare nedan.

4 Föreslagna ändringar i bankens stadga

4.1 Medlemsstaternas andelar av bankens tecknade kapital (artikel 4 punkt 1)

Då UK träder ut ur Europeiska unionen upphör landets medlemskap i EIB samtidigt. Av denna orsak avlägsnas referenserna till UK:s kapitalandel. Ifall kapitaltillskottet inte har överenskommit så att tillskottet träder i kraft senast den dag UK träder ut ur Europeiska unionen, är bankens kapital 204 098 132 500 euro.

4.2 Beslutsfattandet i bankens råd (artikel 7 punkt 3 h))

EIB:s förvaltning stärks. I fortsättningen godkänner bankens råd (eng. Board of Governors) bankens arbetsordning genom kvalificerad majoritet. För kvalificerad majoritet krävs 18 röster och 68 procent av det tecknade kapitalet.

4.3 Majoritet som krävs för beslutsfattande i bankens styrelse (artikel 9 punkt 1) samt styrelsens suppleanter (artikel 9 punkt 2)

Kvalificerade majoritetsbeslut utvidgas att omfatta även styrelsens centrala ansvarsområden. I fortsättningen godkänner styrelsen bankens verksamhetsplan genom kvalificerat majoritetsbeslut (artikel 9 punkt 1).

Styrelsen består i fortsättningen av 28 egentliga medlemmar. Varje medlemsstat samt kommissionen har en egentlig medlem. Antalet suppleanter föreslås ökas. Målet är att suppleanter samt expertmedlemmar utan rösträtt allt mer ska stöda beslutsfattandeprocessen i styrelsen, i synnerhet då det gäller analys av finansprojekt. I fortsättningen har de tre stora länderna, dvs. Tyskland, Frankrike och Italien fortfarande två suppleanter och de övriga medlemsstaterna en suppleant. Tidigare har grupperingar som består av små länder haft gemensamma suppleanter som har utnämnts på basis av rotationsavtal mellan länderna. Enligt det nya förslaget består styrelsen av 28 egentliga medlemmar. Då det gäller suppleanter är förslaget följande: (artikel 9 punkt 2)

Två suppleanter per medlemsstat ska nomineras av Tyskland, Frankrike och Italien

Två suppleanter ska nomineras i samförstånd mellan Spanien och Portugal

Tre suppleanter ska nomineras i samförstånd mellan Belgien, Luxemburg och Nederländerna

Fyra suppleanter ska nomineras i samförstånd mellan Danmark, Grekland, Irland och Rumänien

Sex suppleanter ska nomineras i samförstånd mellan Estland, Lettland, Litauen, Österrike, Finland och Sverige

Nio suppleanter ska nomineras i samförstånd mellan Bulgarien, Tjeckien, Kroatien, Cypern, Ungern, Malta, Polen, Slovenien ja Slovakien

Kommissionen nominerar en suppleant

4.4 Majoritet som krävs för utnämmande av bankens styrelsemedlemmar (Management Committee) (artikel 11 punkt 1)

Kvalificerad majoritet ska tillämpas även på utnämning av bankens styrelsemedlemmar. I fortsättningen utnämner rådet styrelsemedlemmar genom kvalificerat majoritetsbeslut på basis av styrelsens förslag som också har gjorts genom kvalificerad majoritet.

5 Förslagets rättsliga grund och subsidiaritetsprincipen

EIB:s verksamhet grundar sig på fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och faller inom ramen för den behörighet som fastställs i dess stadga. Bestämmelserna om banken finns i artikel 308 och artikel 309 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. EIB:s grundstadga har bifogats som protokoll till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och är i enlighet med artikel 51 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt en oskiljbar del av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I enlighet med artikel 308 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan rådet på begäran av Europeiska investeringsbanken och efter att det hört Europaparlamentet eller på förslag av kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet och Europeiska investeringsbanken enhälligt i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande ändra investeringsbankens stadga.

6 Förslagets konsekvenser

6.1 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Förslaget har inga konsekvenser för lagstiftningen i Finland.

6.2 Ekonomiska konsekvenser

Ersättningen av kapitalet genomförs genom att de återstående delägarna tecknar UK:s kapitalandel i förhållande till sina nuvarande kapitalandelar och 3,5 miljarder euro ur bankens reservfonder överförs till bankens inbetalda kapital. På så sätt bibehålls det inbetalda kapitalets relativa andel av det tecknade kapitalet oförändrad. Ersättningen av kapitalet innehåller inte infordringsbart kapital av medlemsstaterna. Således orsakar ersättningen av kapitalet inga omedelbara betalningsskyldigheter för Finland. Den återstående andelen av det tecknade kapitalet kan infordras endast om det är nödvändigt för uppfyllandet av bankens skyldigheter. Finlands andel av EIB:s kapital stiger från nuvarande 1,27 procent till 1,52 procent, dvs. från nuvarande 3 098 617 500 euro till totalt 3 693 702 498 euro.

6.3 Övriga faktorer som eventuellt kan påverka förslaget

Vissa länder, i synnerhet Polen, har uttryckt sin vilja att öka sin ägarandel från den nuvarande andelen genom att även öka sin inbetalda kapitalandel. Bankens råd har bett styrelsen utarbeta ett förslag till en eventuell asymmetrisk kapitalökning och dess möjliga konsekvenser för bankens förvaltning senast före rådets nästa årsmöte. En särskild högnivåarbetsgrupp tillsätts för att utreda ärendet.

7 Ålands behörighet

Ärendet hör till rikets lagstiftningsbehörighet enligt 5 kap. 27 § självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

8 Nationell behandling av förslaget och behandling inom Europeiska unionen

Utkastet till U-skrivelse har beretts i finansministeriet och behandlats 30.8. – 4.9.2018 i EU-sektionen för koordinering av ekonomisk politik och internationella finansieringsfrågor (sektion 1).

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till ändringsförslagen för EIB:s stadga. Statsrådet anser det nödvändigt att ersätta det kapital EIB förlorar i och med Brexit för att upprätthålla EIB:s finansiella styrka och samtidigt säkerställa dess verksamhetsförutsättningar. Statsrådet anser det viktigt att bankens förvaltning stärks och stöder de föreslagna ändringarna i bankens stadga.